
Hoa Kỳ dứt dây

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Lý do giản dị nhất để giải thích chuyện Donald Trump thắng cử thành tổng thống là Hoa Kỳ đã theo đúng chu kỳ quả lắc để trở lại về bảo thủ.

Yếu niệm về chu kỳ cấp tiến - bảo thủ của xã hội và chính trị Hoa Kỳ đã được sử gia Arthur Schlesinger đưa ra từ mấy chục năm trước. Schlesinger cho rằng Hoa Kỳ dao động giữa hai chiều hướng cấp tiến và bảo thủ theo một chu kỳ trung bình từ 8 đến 10 năm. Và chu kỳ cấp tiến thường đồng hóa với đảng Dân Chủ lên cầm quyền, chu kỳ bảo thủ tương ứng với Cộng Hòa nắm giữ quyền hành. Thực sự những chu kỳ gần đây cho thấy kéo dài là 8 năm, phù hợp với hai nhiệm kỳ của một tổng thống. Trường hợp ngoại lệ là Carter của Dân Chủ - cấp tiến, chỉ có một nhiệm kỳ 4 năm, trong khi Reagan có hai nhiệm kỳ 8 năm, tiếp nối với Bush bố thắng cử kéo được thêm 4 năm nữa, tức Cộng Hòa - bảo thủ kéo được 12 năm.

Nhưng từ khi Bill Clinton lên, kế tiếp bằng George W Bush và Barack Obama, các chu kỳ này theo đúng quả lắc cấp tiến - bảo thủ từng 8 năm một. Có nghĩa mỗi tổng thống 2 nhiệm kỳ, Clinton là Dân Chủ với xã hội Hoa Kỳ cấp tiến, trở lại George W Bush bảo thủ, Cộng Hòa. Và vừa qua, Obama của Dân Chủ đưa Hoa Kỳ vào cấp tiến tối đa!

Lý do là chỉ một xã hội Hoa Kỳ cấp tiến nhiều mới có thể bầu cho một tổng thống da đen đầu tiên trong lịch sử. Và điều đó cũng có nghĩa những làn sóng phản động lại của bảo thủ sẽ phục hồi đủ sức mạnh để đảm bảo là một tổng thống của Cộng Hòa sẽ thắng cử trong kỳ bầu cử kế tiếp. Như thế chu kỳ quả lắc cấp tiến - bảo thủ của xã hội và chính trường Hoa Kỳ, kéo dài mỗi chu kỳ 8 năm, đã trở thành một định luật, gần như không thay đổi được. Chỉ trừ khi có những biến động nào lớn lao lắm, có tầm vóc ảnh hưởng trên toàn cầu như một đại khủng hoảng về kinh tế hay chiến tranh lớn lao như một thế chiến, mới có thể làm chu kỳ quả lắc

này không theo đúng định luật dao động 8 năm như đã chứng tỏ hàng vài thập niên qua.

Một điều khác nữa là cường độ của dao động quả lắc cấp tiến - bảo thủ. Những thập niên trước, cường độ này có thể mô tả là yếu kém, không dao động nhiều. Nhưng gần đây, dao động này càng ngày càng có cường độ mạnh hơn, đưa đến những thái quá về cả hai mặt cấp tiến và bảo thủ.

Nhìn lại trong lịch sử của Hoa Kỳ, thời của tổng thống Eisenhower của Cộng Hòa và bảo thủ, những thay đổi của xã hội đến rất chậm, từ từ. Chuyển sang thời của Kennedy, thay đổi sang cấp tiến đã bắt đầu nhanh và mạnh hơn. Với cuộc chiến tranh Việt Nam và phong trào phản chiến, xã hội Hoa Kỳ đi vào cấp tiến nhiều hơn, kéo dài dưới thời của Tổng Thống Johnson. Trở lại với bảo thủ sau khi Nixon lên cầm quyền và Gerald Ford sau khi Nixon từ chức, mức độ chuyển biến sang bảo thủ đã nhanh hơn trước.

Thời đại của Carter cấp tiến trở lại nhưng không kéo dài được lâu để bị bảo thủ lấn lướt với Reagan và Bush bố. Chỉ với Bill Clinton, cấp tiến mới thực sự tăng trưởng và bao trùm lấy xã hội Hoa Kỳ.

Phản ứng ngược lại của bảo thủ đến với George W Bush nhưng cũng tương đối ôn hòa. Nhưng phải đợi đến thời của Obama với cấp tiến lên quá nhiều và quá mạnh để tạo ra làn sóng chống đối dữ dội của bảo thủ trong 8 năm qua. Và hậu quả đương nhiên phải xảy đến là một phong trào bảo thủ với cường độ mãnh liệt sẽ bao trùm lấy toàn thể xã hội Hoa Kỳ, cũng như ảnh hưởng đến chính trị của Hoa Kỳ và của cả toàn cầu, khi Donald Trump đắc cử.

Để hình dung ra quả lắc cấp tiến - bảo thủ của xã hội và chính trị Hoa Kỳ, chúng ta hãy tưởng tượng ra quả lắc này được gắn trên một chiếc đồng hồ quả lắc treo trên tường. Ở vị thế của xã hội trung dung không cấp tiến cũng như không bảo thủ, quả lắc này không dao động và kim chỉ 6 AM. Một xã hội cấp tiến sẽ thấy kim đồng hồ của quả lắc chạy theo chiều quay về phía trái. Xã hội theo chiều

hướng bảo thủ sẽ thấy kim đồng hồ chạy ngược lại về phía phải.

Dưới thời của tổng thống Eisenhower, xã hội bảo thủ nhưng thay đổi ít và từ từ, chính quyền theo chủ trương để mặc laissez-faire, đây là xã hội bảo thủ với kim đồng hồ đi ngược, chỉ 5 AM, cách mức trung dung 6 AM có một tiếng. Đến thời Kennedy, mức cấp tiến nhiều hơn và mạnh hơn, kim đồng hồ chạy sang trái theo chiều quay, chỉ 8 AM tức cách mức trung dung 2 tiếng. Thời Nixon và Ford, trở lại bảo thủ nhưng không nhiều lắm, đi ngược lại thành 4 AM.

Thời Carter, cấp tiến trở lại nhưng cũng còn ở mức 8 AM. Phải đợi đến khi Reagan lên và kế tiếp với Bush, mức bảo thủ trở lại nhiều và mạnh hơn, kim đồng hồ bây giờ chỉ mức 3 AM, tức cách mức trung dung 3 tiếng.

Khi Bill Clinton thành tổng thống, cấp tiến vùng dậy chạy tới theo chiều quay và đứng ở mức 9 AM, cách trung dung 3 tiếng. Thời George W Bush, bảo thủ trở lại nhiều hơn và với 2 cuộc chiến tranh Iraq và Fghanistan, xã hội Hoa Kỳ đã đi ngược chiều quay để thành bảo thủ ở mức 2 AM, cách mức trung dung 4 tiếng.

Khi Barack Obama lên cầm quyền, do giới trẻ cấp tiến và dân da đen bỏ phiếu, xã hội Hoa Kỳ theo cấp tiến rất xa, đã lên đến mức 11 AM, tức cách mức trung dung 5 tiếng đồng hồ. Nhiều người theo phe cấp tiến, đặc biệt trong giới truyền thông, đã cho rằng một khi Hoa Kỳ bầu được một người gốc da đen như Obama lên thành tổng thống, điều đó có nghĩa cấp tiến đã toàn thắng và xã hội Hoa Kỳ bây giờ không còn bảo thủ nữa, chỉ còn một con đường để đi. Là theo chiều quay của kim đồng hồ, tiến tới trong lý tưởng của tự do, dân chủ và bình đẳng. Sẽ không còn chỗ cho những quan niệm lạc hậu và bảo thủ nữa. Nên khi Hillary trở thành người đàn bà đầu tiên trong lịch sử Hoa Kỳ được đảng Dân Chủ đề cử, phần thắng sẽ chắc ăn như lấy đờ trong túi. Vì bảo thủ tại Hoa Kỳ không còn nữa!

Nhưng giới cấp tiến và truyền thông đã không dè được tinh thần bảo thủ

với kỳ thị màu da, kỳ thị nam nữ và sự phân hóa xã hội của Hoa Kỳ đã quá rộng lớn. Sự cách biệt và phản kháng của từng lớp nghèo hay trung lưu thấp, học thức kém và yếu kém về kinh tế với giới thượng đẳng elites, cấp tiến của xã hội đã quá nhiều. Và kỳ thị vẫn là giòng máu đen chạy trong huyết quản của dân Mỹ trắng, khó lòng gạt bỏ được.

Tất cả đã kết hợp để đưa đến thảm bại của giới cấp tiến và đưa đến thắng cử của Donald Trump.

Cường độ của dao động quả lắc đi ngược lại về bảo thủ này rất mạnh. Chiều hướng của quả lắc đi ngược là một thứ phản ứng dữ dội với việc Obama da đen làm tổng thống, sẽ làm cho quả lắc không phải chỉ trở về trái ngược với mức của Obama là mức 1 AM. Nhưng có thể sẽ là một xã hội Hoa Kỳ đứt dây, quay vượt qua khỏi mức 12 AM để chạy vòng vòng luân theo chiều hướng càng ngày càng bảo thủ và cực đoan. Và quả lắc một khi không còn là quả lắc nhưng là một thứ hòn bi chạy vòng vòng, càng lúc càng nhanh, sẽ làm cho bắn tung ra khỏi bàn quay. Có nghĩa xã hội Hoa Kỳ sẽ đi vào hỗn loạn và phân hoá trầm trọng. Và quốc gia Hoa Kỳ sẽ mất đi tất cả chính nghĩa và ngôi vị lãnh đạo toàn cầu, khi đi vào con đường của bảo thủ cực đoan và cô lập hóa.

Tuần lễ đầu của chính quyền Trump cho thấy việc này đang xảy ra. Những sắc lệnh executive orders của Trump về việc ngăn cấm người Hồi Giáo vào Hoa Kỳ đã làm bao nhiêu người bị ngăn chặn ở sân bay và bị giam giữ khi từ nước ngoài bay vào Hoa Kỳ. Ngay cả những người có thể xanh tức có đủ quyền lợi như một công dân Hoa Kỳ đã bị giam giữ và trục xuất, bất kể đến luật lệ.

Việc xây tường ngăn chặn di dân từ Mexico đã được Trump ký sắc lệnh thi hành dù chưa biết phải làm gì và ai trả tiền! Mexico cũng phản ứng quyết liệt khi Trump đòi đánh thuế tariff hàng hóa từ Mexico lên 20% . trump cũng ký sắc lệnh bỏ các hiệp ước kinh tế Nafta, cũng như bỏ TPP của Obama trước kia.

Việc làm quan trọng nhất Trump cần phải làm là đánh tariff lên hàng hóa nhập cảng của Trung Hoa, vẫn chưa

thấy đà động đến. Có lẽ Trump tính toán là chơi Mexico để ăn hơn và ít bị ảnh hưởng tai hại hơn! Nhưng những lời tuyên bố của ngoại trưởng đề cử là Rex Tillerson và gần đây hơn phát ngôn nhân tòa Bạch Cung của Trump là Spicer, đòi ngăn chặn Trung Hoa xây đảo nhân tạo tại biển Đông bằng phong tỏa hải quân, đã bị Tàu dọa lại là nếu làm sẽ đưa đến chiến tranh ngay tức khắc!

Tóm lại những chủ trương hô hào của Trump lúc tranh cử đang được bắt đầu thực hiện dần. Tức Trump theo đúng con đường của bảo thủ cực đoan vạch ra bởi Stephen Bannon, được coi như cố vấn quan trọng nhất của Trump hiện nay. Bannon bây giờ được Trump cất nhắc để nắm National Security Conclil, gạt ra ngoài cả Joint Chiefs of Staff, giám đốc CIA, National Intelligence. Có nghĩa những kẻ hoạch định chính sách và an ninh quốc gia như Bannon và Michael Flynn sẽ nắm hết quyền hành và là những kẻ cực đoan ngoại hạng, sẽ đưa Hoa Kỳ vào một cuộc phiêu lưu cực kỳ nguy hiểm

Quốc gia Hoa Kỳ hiện đang đi ngược chiều kim đồng hồ của quả lắc cấp tiến - bảo thủ để đi đến chỗ vượt quá vòng quay và thành một con lắc đứt dây, không cứu vãn nổi!

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng
